Особистість

Творчі музи земляка

(ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СТАНІСЛАВА ШЕВЧЕНКА)

У 80-х роках минулого сторіччя я прочитав першу збірку поезій Станіслава ШЕВЧЕНКА «Середина ріки». З біографічної довідки дізнався, що автор народився 23 травня 1947 року в селі Грабові на Ічнянщині. Середню школу закінчив із золотою медаллю і вступив до Київського державного університету ім. Тараса Шевченка на факультет кібернетики. Закінчивши виш, працював інженером, науковим співробітником НДІ, а на час виходу книжки обіймав посаду редактора Київської кіностудії науково-популярних фільмів. Поезія земляка світиться любов'ю до рідного села, до отчої землі. Серед казкової природи рідного Полісся минули його дитинство, шкільні роки. Звідси юнак пішов у незнаний світ. Щирі та мудрі поезії Станіслава Шевченка не тільки сподобалися мені, але й надовго запам'яталися яскравими художніми образами.

Ні правдою, ні любов'ю
Не жертвуй — душу спечеш.
Хай купиш славу ганьбою —
Не купиш славою честь.

(«Середина ріки»).

Багато віршів написано, як мовиться, на одному подиху. Відтоді я став цікавитися творчістю земляка. І якось десь прочитав, що першим кінематографічним доробком Станіслава був сценарій, написаний за творами класика української літератури, письменника-земляка Степана Васильченка «Чайка».1982 року на кіностудії «Київнаукфільм» цей сценарій утілив у життя талановитий режисер документального кіно Едуард Головня. На замовлення Міністерства освіти України створено навчальний фільм «Чайка». Цікаво, що окремі ігрові епізоди у виконанні артистів столичного театру ім. І. Франка знімали в Ічні. За сценаріями Станіслава Шевченка було створено цілу низку неординарних стрічок (серед них — із циклу «Невідома Україна»). Окремі фільми відзначені медалями лауреата й дипломами на всесоюзних кінофестивалях документального кіно.

Згодом я дізнався, що Станіслав Олексійович із 1994 року працює ведучим програми Національної радіокомпанії України. А ще він — автор і ведучий публіцистично-мистецької програми «Зоряний час». Я переймався творчими успіхами земляка. Талановитий кінодраматург та радіожурналіст продовжує писати прекрасні вірші! Його творчість на рідкість багатогранна, він також — чудовий перекладач творів польських поетів і автор двох антологій сучасної польської поезії. Збірка «Тому, що вони сущі» в 1996-му визнана кращою книжкою року в галузі поетичного перекладу на фестивалі «Міжнародний поетичний листопад» у Познані.

1997 року у Львові світ побачила збірка сучасної польської поетеси, лауреатки Нобелівської премії Віслави Шимборської «Під однією зіркою», яку Станіслав Шевченко переклав у співавторстві з Наталією Сид'яченко. Цінність книги в тому, що вона видана у дзеркальній побудові, тобто вірші поетеси надруковані польською та українською мовами. Таке видання дає можливість читати поезії як мовою оригіналу, так і в перекладі на українську.

Від першого знайомства з поезіями Станіслава Шевченка минуло чимало років. Я постійно цікавився творчими доробками поета й чимало читав та знав про нього, але зустрітися якось не вдавалося. І ось у червні 1999 року в Києві, в Національній спілці письменників України був творчий вечір, присвячений пам'яті поета-земляка з Парафіївки Івана Цинковського. І мій давній знайомий поет Олекса Ющенко познайомив мене зі Станіславом Шевченком. Коли Станіслав дізнався, що ми з ним — земляки й навіть тезки, щиро зрадів, дістав із валізи свої книги, підписав і подарував. Після того ми стали з ним постійно спілкуватися й навіть потоваришували.

2000 року у Львові, у видавництві «Каменяр», вийшла друком збірка поезій великого сучасного польського поета, лауреата Нобелівської премії Чеслава Мілоша «Вибрані поезії». Дзеркальну збірку переклав і підготував до друку Станіслав Шевченко. Коли 2001 року в Україну з візитом приїздив Папа Римський Іоанн Павло II, для багатьох стало несподіванкою, що він у літературному світі знаний як талановитий поет Кароль Войтила. До приїзду понтифіка у Львівському видавництві «Каменяр» світ побачила книжка художніх творів Папи «Веслуючи в небо» та ще одна — «Кароль Войтила — людина, пастор, поет». Ці книжки підготував, здійснивши бездоганний переклад, Станіслав Шевченко. Взагалі, у перекладі нашого земляка з польської мови вийшло більше десяти поетичних книжок.

Коли ж говорити про оригінальну творчість Станіслава Шевченка, то варто звернути увагу на те, що в його доробках поєднуються талант поета-лірика, поета-перекладача, зорове бачення кінодраматурга, гострота відчуття проблеми, яка притаманна радіожурналістові, узагальнена афористичність дослідника точних наук із філософським баченням світу. Така універсальність духовно збагачує його творчість, допомагає знайти влучні слова, крилаті словосполучення, метафори й цікаво та неординарно випрозорити тему.

У Станіслава Шевченка немає безликих і кволих віршів. Вони енергійні, пружні, схожі на стиглі соковиті яблука, вирощені гарним садівником. Поет уміє знайти потрібний ритм, динамічно розвинути сюжет і вдало завершити твір. У його поезіях є гармонія думки, слова й почуття. Він старанно працює над художнім образом, влучно добирає метафору і будує вірш чітким монтажем. Поет не зловживає метафорами, він так уміло плете мереживо вірша, що знайдені ним поетичні образи, тропи розчиняються у фабулі твору, ніби цементують його, роблять виразнішим, емоційнішим.

З крилатої фрази, з одного слова або незначної деталі Станіслав Шевченко може створити цікавий художній образ чи символічний вірш. Поет уникає словесної бутафорії, кожне його слово — ніби стигле зерно. Він не гіпнотизує читача солоденьким пафосом, не малює наше життя рожевими фарбами. Через свої думки й переживання автор переконливо розкриває трагедію нашого минулого та напружений процес і навіть драматизм будівництва нової незалежної України.

Не вільні ще, не вільні ми, не вільні,
Допоки вільні руки загребущі.
Де помисли гріховні — душі тлінні.
Неспокій ходить, наче звір у пущі.
Де слово — всує, і де діло — всує,
Хто порятує?

(«Співчуття»)

Від поезій Станіслава Шевченка віє мудрою переконливістю і красою людської душі. Адже справжня поезія передає частини душі та інтелекту її творця. І це залежить від творчого горіння, яким під час написання вірша володів поет.

Не ті слова, що без кінця
Бравадою на язиці,
А ті, що аж до олівця
Течуть сльозою по щоці.

Вірші Станіслава Шевченка — академічно довершені. На моє творче переконання, його лірика — це нетлінне духовне багатство нашого народу. Відрадно, що вона не загубилась у поетичному безбережжі української поезії. І навіть більш того — легко розпізнається серед творів багатьох майстрів красного письменства.

Несподівано для всіх у 2007 році автор заявив про себе в новому для нього жанрі — гуморі, видавши непересічну збірку «Ідіть у баню». Це дотепні, веселі прозові мініатюри, в яких цікаві сюжети, тонко підмічені певні вади нашої дійсності чи людського характеру. Слід відзначити, що видання дуже вдало ілюструвала талановита художниця Світлана Клочко. Про багатогранний талант Станіслава Шевченка говорить і те, що у співдружності з композитором Ольгою Турченко він 2003 року видав книгу романсів і пісень «Гілка України». На поезії земляка створено пісенний фотоальбом «У човнику вишневої пелюстки», його пісні звучать по радіо в записах незабутнього народного артиста України Анатолія Горчинського. Їх охоче співають і включають до своїх авторських альбомів заслужені артистки України Катерина Василенко, Анжеліка Андрієвська, Світлана Мирвода, Інна Андріяш-Місько, композитор Олександр Ткаченко.

Поезії земляка друкувалися в перекладах російською, польською, чеською та литовською мовами. Про творчість відомого сучасного українського поета, кінодраматурга, журналіста-публіциста і перекладача Станіслава Шевченка, члена Національних спілок письменників, кінематографістів та журналістів України, багато писали українські й польські газети і журнали. За подвижницьку працю, перекладацьку діяльність, внесок у літературне зближення українського та польського народів він отримав письмову подяку і благословення Папи Римського Іоанна Павла II.

Станіслав Шевченко — лауреат міжнародних літературних премій ім. Миколи Гоголя («Тріумф»), Івана Кошелівця, всеукраїнських літературних премій ім. Івана Нечуя-Левицького, Максима Рильського; він — перший лауреат Ічнянської літературної премії імені Василя Чумака. Лауреат польських премій імені Франциска Карпінського та Вітольда Гулевича, нагороди XIX Міжнародного поетичного листопада (Познань), премії Інституту Адама Міцкевича (Варшава). Заслужений діяч мистецтв України. А восени 2004 року відзначений урядовою польською нагородою «Заслужений діяч польської культури». Удостоєний міжнародної медалі Олександра Довженка, заснованої Міжнародною літературно-мистецькою Академією України.

Пригадую, як 23 травня 2007 року в переповненій залі столичного Будинку кіно поздоровляли Станіслава Олексійовича з 60-річчям. Ювілейне зібрання вів директор видавництва «Криниця», народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Леонід Андрієвський. Коли виступав голова Ічнянської районної ради Олександр Сенчик, він назвав ювіляра продовжувачем славної мистецької традиції знаних у всьому світі вихідців із нашого дивовижного краю.

Яскраву промову тоді виголосив видатний поет, голова Українського фонду культури, Герой України, академік НАН України, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка Борис Олійник, який нещодавно відійшов у вічність. Він сказав: «Станіслав Шевченко — поет, який не хитрує з читачем, не ховається від гострих протягів епохи. Він говорить об тім, що є, а не те, що комусь хочеться... Так змушений чинити на поклик громадської совісті».

Привітав земляка також керівник Ічнянського районного відділення Товариства «Чернігівське земляцтво» в Києві Микола Вощевський, який відзначив великий вклад Станіслава Шевченка в популяризацію нашого земляцького руху. Від Національної спілки письменників України виступив поет, драматург, заслужений діяч мистецтв України, директор Будинку письменників України Валерій Герасимчук, а від Національної спілки кінематографістів України — кінорежисери Борис Бойко, Едуард Головня і Георгій Давиденко. Бурхливими оплесками віддячила зала народній артистці Валентині Пархоменко за щиру пісню, яку вона виконала для Станіслава Шевченка. Привітав ювіляра і заступник голови Товариства нашого земляцтва Микола Борщ.

А коли донька Станіслава Шевченка зі сцени зворушливо дякувала батькові за те, що саме він прищепив їй любов до українського слова, до рідної України, багато хто в залі не стримував сліз. Під високим склепінням лунали пісні та вірші ювіляра, демонструвалися фрагменти фільмів за його сценаріями, а друг дитинства Олександр Гаврись майстерно читав прозові гуморески, написані Станіславом Шевченком, та власного вірша, присвяченого іменинникові. Глядачі побачили прекрасний фільм про життєву і творчу долю ювіляра, який створила режисер Чернігівського обласного телебачення Тетяна Миргородська.

За довгі роки творчої діяльності за сценаріями Станіслава Шевченка створено чимало прекрасних документальних фільмів. Він був автором та ведучим програм Національної радіокомпанії України «Зоряний час», «Слова та голос», «Дорогою назустріч», «Золоті пропозиції поезії». Автор поетичних збірок «Середина ріки» (1986), «Віра і сумніви» (1990), «Октави кохання» (1993), «Дума кипариса» (1995), «Спів чуття» (1996), «Близьке і недосяжне» (1999), «Закон збереження любові» (2002), книжки для дітей «Буду козаком» (2003). З композитором Ольгою Турченко видав пісенні збірки «Гілка України» (2003) «Чудесні канікули» (2005), «Квіти небесні Земної любові» (2006), «Під сузір'ям пасіки» (2011), «Дім для душі» (2012). У перекладі польською мовою світ побачила його вибрана лірика — «Літній дощ» (1998) та «Сон про перше кохання» (1999), у перекладі російською мовою — збірка поезій «Крымская роза ветров» (2002).

Станіслав Олексійович дуже часто приїздить у рідне село Грабів, підтримує творчий зв'язок із районним об'єднанням літераторів «Криниця». Виступає у бібліотеках та школах району. У нього вистачає таланту і снаги творчо працювати у багатьох жанрах мистецтва.

Уся Ічнянщина сердечно вітає нашого видатного земляка з 70-річчям та щиро зичить йому міцного здоров'я, родинного щастя і творчого довголіття.

Станіслав МАРИНЧИК
м. Ічня

Міжнародне співпраця

Третя почесна нагорода в Білорусі

Знані українські поети з Чернігова Тетяна та Сергій Дзюби нещодавно стали лауреатами Міжнародної літературної премії імені Олексія Жданова в Білорусі. Напрочуд цікавий поет і художник Олексій Васильович Жданов (1948-1993), фактично, не мав державного визнання за радянських часів. Він закінчив відділення філософії Білоруського державного університету. І був учасником різних неформальних арт-груп та перших резонансних виставок «неофіційного мистецтва» – в Білорусі, Росії, Польщі... Нонконформістські погляди митця, його глибокі філософські асоціації, зрозуміло, ніяк не могли сподобатися тодішній владі й оспівувачам «комуністичного раю». Тому поет відійшов у вічність невизнаним...

Однак тепер неординарна, колоритна творчість загадкового мінського «самітника» Олексія Жданова привертає все більшу увагу шанувальників поезії та живопису – і в рідній Білорусі, й за кордоном. Тож на його честь створена почесна міжнародна премія, якою в Мінську щороку нагороджують талановитих письменників із різних держав світу. Головний організатор такої престижної нагороди – популярний літературно-мистецький журнал «Новая Немига литературная», що видається у Білорусі, в Мінську, в № 2 котрого цього року успішно вийшли поетичні добірки Сергія і Тетяни. Підпис головного редактора цього популярного часопису – відомого поета Анатолія Аврутіна – стоїть і на лауреатських дипломах.

Це вже третя нагорода чернігівців у Білорусі – престижна Міжнародна літературна премія імені Олексія Жданова.

Олег ГОНЧАРЕНКО

Краса і романтика

«Чернігівські пейзажі» Іллі Субботенка

У рамках культурно-дозвіллєвого центру «Мистецька вітальня» в ОУНБ ім. В. Г. Короленка відбулося відкриття виставки картин «Чернігівські пейзажі» Іллі Субботенка. Народився молодий художник 1994 року в Чернігові. З 2013-го навчається в ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Дошкільна освіта і англійська мова». Працює в жанрі пейзажу, захоплюючись історичними архітектурними перлинами Чернігівщини. Віддає перевагу олійному живопису, акварелі та графіці. Творчий шлях розпочав у 2009 році з гуртка «Малюнок та живопис» під керівництвом Едуарда Красного при Чернігівському обласному Палаці дітей та юнацтва.

Навчаючись в університеті, нагороджувався грамотами за активну участь у житті закладу й неодноразово завойовував призові місця в різноманітних художніх конкурсах. Зокрема, став «Студентом року-2017» у номінації «Творча особистість». Також проводив творчі конкурси й заняття з образотворчого мистецтва для дітей. У 2015 та 2016 роках у стінах рідного вишу відбулися персональні виставки картин Іллі Субботенка.

На виставці «Чернігівські пейзажі» представлено 23 роботи в жанрах пейзажу і натюрморту. Картини показують духовну, романтичну та живописну красу старовинного міста.

«Найкраще про художника скажуть його роботи, – наголосив Роман Силко, доцент кафедри естетичного виховання ЧНПУ, заступник декана з виховної роботи факультету початкового навчання. – В картинах Іллі можна відчути різний настрій та стан природи, що означає його гнучкість і чутливість як митця». Викладач також подякував бібліотеці за те, що дає змогу молодим художникам, які тільки розпочинають творчий шлях, презентувати свої роботи.

Едуард Красний, викладач образотворчого мистецтва студії «Малюнок та живопис» Чернігівського палацу дітей та юнацтва, відзначив: «Це такий учень, котрий завжди прагне бути кращим. Він не стоїть на місці, постійно вдосконалює свою живописну техніку. Це цінна риса характеру для художника, завдяки якій Ілля спроможний досягти більших висот».

Рідні та знайомі привітали Іллю з відкриттям виставки й побажали подальших творчих успіхів та нев'янучого натхнення, а його батько Юрій Субботенко пообіцяв і надалі підтримувати сина в його захопленні.

Ілля Субботенко подякував батькам, викладачам, у яких навчався і навчається нині, та відділу мистецтв за організацію виставки. «Я бажаю, щоби мої пейзажі дарували людям натхнення та красу, спонукали на творчість, допомагали пізнати навколишній світ у його різноманітних барвах, кольорах і відтінках».

Тож не оминайте увагою виставку молодого перспективного художника. Завітайте до бібліотеки й помилуйтеся чудовими краєвидами нашого улюбленого Чернігова.

Катерина СКРИПКА

Виставка собак

На одній хвилі з братами меншими...

Одночасно зі змаганнями рибалок-спінінгістів за дамбою Стрижня (де були також помічені й велоспортсмени) майже поряд розпочалося ще одне не менш цікаве дійство: з 20 по 21 травня чернігівське міське відділення всеукраїнської громадської організації «Кінологічна спілка України» провело національні сертифікатні виставки собак усіх порід рангу CAC-UA (за всіма породами та монопородні і клубні виставки). Захід відбувся на плацу льотного училища, що по вулиці Стрілецькій.

У рамках виставки CAC-UA «КУБОК ЧЕРНІГОВА» відбулися монопородні виставки за породами американський стаффордширський тер'єр, лабрадор, ретривер, мопс, французький бульдог, сибірський хаскі; наступного дня – клубна виставка порід мопс (рангу «переможець клубу»), бігль, йоркширський тер'єр, цвергшнауцер, шнауцер, померанський шпіц.

На захід запросили міжнародних суддів-експертів.

Отож у вихідні на плацу чернігівської «льотки» не було де яблуку впасти, адже все довкола вщерть заповнив автотранспорт господарів собак, а на стройовій доріжці замість ліцеїстів-авіаторів вишикувалися в численні відділення, взводи й навіть роти різнокаліберні волохаті друзі, які то ставали на задні лапи, то перевірялися на відповідність породним стандартам, то виконували команди «сидіти» і «стояти», або ж просто граціозно бігали по колу разом із господарями (останні намагалися не відставати від своїх улюбленців).

Випадкові гості та малообізнані з породами собак громадяни (і я перший із них) щиро дивувалися розмаїттю цих тварин та щоразу захоплювалися кожною новою парою щирих і відданих оченят, що нагострювали вуха, махали хвостиком чи просто гарчали.

Контраст захоплював, адже окремих представників цих тварин (яких легенький вітерець змушував тремтіти) можна було і в кишеню покласти, проте деякі розміщувалися у величезних клітках, наче тигри у зоопарку, та при зустрічі зі своїми опонентами гавкали ще голосніше і відчайдушніше, ніж ревуть смугасті хижаки.

На виставці були присутні не лише численні чернігівці, а й собаківники із сусідніх областей – зокрема досить велика делегація із Сумщини: так, наприклад, зовсім тендітна представниця мініатюрної породи собак чихуахуа (названа на честь мексиканського штату) слухняно сиділа на руках та уважно дивилася на свою господарку Вікторію Судіну. Віка розповіла, що вони з Лорою (так кличуть собачку) недаремно прокинулися о другій ночі та трусилися 6 годин у дорозі, адже вже отримали свій черговий сертифікат «САС» і тепер чекають на наступну виставку в Сумах 17-18 червня, куди запрошують і всіх чернігівських колег. А після одержання кількох таких сертифікатів собака стає кандидатом у чемпіони, а рейтинг і вартість цуценят стрімко зростають: «дітки» такої титулованої собачки можуть коштувати кілька тисяч євро. Але для здобуття цих титулів та отримання від них дивідендів слід немало інвестувати в домашнього улюбленця.

– Потім можна і національною чемпіонкою стати, – замріяно дивилася на Лору Вікторія.

Попри окремі очікування (деякі з гостей, незважаючи на подоланий неблизький шлях та внесені кошти, не отримали навіть сертифікатів), усе ж таки більшість гостей та учасників лишилися задоволеними дійством, адже «і себе показали, й на інших подивилися»!

А від себе додам, що цей захід кращий за будь-яку поїздку в зоопарк чи похід на ігровий майданчик, бо додавав настрою, позитивних емоцій та незабутніх вражень. Особливо дітлахам, котрі заворожено могли хвилинами стояти біля кожної собачки і, певно, про щось там розмовляли на «чистій FM-хвилі», яка у нас, дорослих, працює дедалі рідше та з перешкодами...

Ігор ГІЛЬОВ

Особливий театр «Дивосад» збирає гроші на поїздку до Польщі

Допоможемо разом!

Традиційний «Фестиваль прекрасних театрів» у Польщі – чи не єдиний подібний мистецький захід у світі, адже участь у ньому беруть особливі творчі колективи – реабілітаційні, інтеграційні, соціально спрямовані, в яких на сцені грають дорослі й діти з особливими потребами. Вчергове побувати на цьому фестивалі мріють і артисти чернігівського «Дивосаду».

Збирати кошти для здійснення своєї мрії вони почали ще на початку року, виготовляючи та продаючи різноманітні сувенірні вироби. До речі, створюють ці листівки, магніти, картини, прикраси теж люди з певними вадами, котрі відвідують творчі майстерні Центру реабілітаційних послуг, що діє на базі благодійної організації «Аратта» в рамках проекту ЄС «Повноцінне життя!». А продають під час вистав «Дивосаду», адже глядачів завжди приходить чимало, та й відданих шанувальників у особливого театру за роки його існування з'явилося дуже багато. Так крок за кроком просуваються до реалізації своєї мрії.

Ще одним кроком у цьому напрямку стане показ прем'єрної музичної вистави театру «Дивосад» «Про Федота-стрільця» за п'єсою Леоніда Філатова на сцені Чернігівського молодіжного театру та ще й за участю «заслуженого Федота» нашого обласного центру – актора Валентина Макара! Побачити цю виставу можна буде в Молодіжному театрі найближчої п'ятниці, 26 травня, о 18.00, а придбати квитки – в касі театру чи у художнього керівника театру «Дивосад» Ірини Пісні. Таким чином професійні актори допоможуть акторам особливим у здійсненні їхньої мрії. Така співпраця викликає щиру пошану. До речі, чернігівський «Дивосад» – єдиний колектив, що представляє Україну на «Фестивалі прекрасних театрів» і вже не раз повертався з Гран-прі.

«І для наших акторів, і для глядачів, без сумніву, ця вистава буде особливою, – зазначає Ірина Пісня. – Чудовий, талановитий актор Валентин Макар уперше вийде з нами на сцену. Звісно, ми хвилюємося, звісно, готуємося особливо ретельно. До речі, коли наші актори виходять на сцену, то забувають про свої вади, вони не грають, вони живуть у цих образах. Тому я переконана, що жоден глядач не залишиться байдужим! Нести світло й радість у цей світ так само можуть і люди, які мають особливі потреби. Особисто я дуже вдячна, що Молодіжний театр нам допомагає, підтримує. Сподіваюся, відгукнуться й меценати, можливо, депутати міської чи обласної рад, підприємці, які також фінансово підтримають наших особливих акторів. Тож запрошуємо всіх до Молодіжного театру на нашу музичну виставу». Більше фото з вистави можна переглянути за посиланням:

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1266093773489408&set=pcb.1266095303489255&type=3&theater

Наразі величезну підтримку колективові «Дивосаду» надає благодійна організація «АРАТТА». На її базі діє Центр реабілітаційних послуг для людей з особливими потребами, тож особливі актори мають змогу відвідувати цей центр, отримувати там харчування, проходити терапію з лікарем-реабілітологом, психологом, відвідувати творчі заняття та арт-терапію, зокрема й засобами театрального мистецтва.

До відома: проект «Повноцінне життя!» підтримав Європейський Союз у партнерстві з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Спілкою Робітничих Самаритян-Грузія. В Центрі реабілітаційних послуг працюють групи денного перебування людей з особливими потребами. До послуг клієнтів Центру – групові психологічні тренінги, майстерні з арт-терапії, індивідуальні консультації з психологом, заняття з фахівцем-реабілітологом. Таким чином «Аратта» сприяє позитивним змінам у житті людей з особливими потребами, адже наразі їхні права на освіту, культурний розвиток і змістовне дозвілля залишаються обмеженими. Центр реабілітаційних послуг діє в Чернігові за адресою: вул. Станіславського, 40.

Вікторія СИДОРОВА